

El preparador laboral. La descripció d'un procés d'inserció

Antònia Llabrés,

preparadora laboral del programa ERGON

El Treball Amb Suport és un conjunt de serveis i accions centrades en la persona amb discapacitat. Es fonamenta en el treball individualitzat, parteix sempre dels interessos personals i actua mitjançant la planificació centrada en la persona. Significa promocionar les persones que hi participen. I, a més de la seva inserció en l'empresa ordinària, és important la promoció personal i laboral, i que s'impliquin en la presa de decisions que afecten la seva vida.

La feina del preparador o preparadora laboral, d'aquí endavant PL, varia en funció de la persona que s'atén i la feina seguirà un camí o altre, segons les característiques i la situació personal i laboral.

Partint d'aquest principi, a continuació s'exposa el procés que du a terme una persona usuària del nostre programa.

Na Joana va entrar al programa ERGON l'any 2009, una programa que s'executa des de l'IMAS i que aplica el model de treball amb suport. És una al·lota de 29 anys que viu a un poble del Raiguer de Mallorca. És la petita de dues germanes, la germana major no viu a la llar i el nucli familiar està format pels pares i ella. Les relacions familiars són bones i s'impliquen en el procés personal, formatiu i laboral de na Joana. La mare és la figura més protectora i amb qui sempre hem tengut una relació de col·laboració. La titulació acadèmica de na Joana és d'ESO.

Na Joana té un grau de discapacitat d'un 35 % emès per la Direcció General d'Atenció a la Dependència del Govern de les Illes Balears. El seu

diagnòstic és de disminució d'eficiència visual, limitació funcional d'una mà i intel·ligència límit. La seva discapacitat no li impedeix fer feina.

Després de fer diverses entrevistes inicials per conèixer la seva situació personal, familiar i laboral, vàrem valorar que el seu perfil professional era d'auxiliar administratiu, ordenança i altres llocs de feina relacionats. Al poc temps de començar la recerca va sorgir una feina que no tenia res a veure amb el que havíem valorat, però que creiem que podia fer. Així va ser com començà a treballar a una de les botigues Nike. Va ser un contracte de nou mesos i l'experiència va ser bona. Les tasques que hi feia eren bàsicament controlar els provadors; donar una targeta amb el nombre de peces de roba que entrava la gent i assegurar que es treien del provador. La finalització del contracte va ser per motius aliens a ella. Es va canviar el funcionament de la botiga i es va eliminar el seu lloc de feina.

En aquesta experiència laboral es va fer entrenament i suport en el lloc de feina, es detectaren alguns aspectes que es podien millorar: dificultats d'acceptar crítiques constructives, actitud defensiva davant qualsevol errada que feia i expectatives elevades i irrealistes de les seves capacitats personals.

Una vegada finalitzat el contracte de feina, na Joana va passar al procés de recerca de feina. Vàrem actualitzar el seu currículum, preparar entrevistes de feina, vàrem cercar directament a les empreses, i altres accions pròpies d'aquesta etapa. També es varen començar a treballar els aspectes que s'havien de millorar detectats durant la feina.

Als poc temps de recerca, varen sorgir les convocatòries de corporacions locals. Na Joana va poder beneficiar-se d'aquesta convocatòria i va treballar d'auxiliar d'oficina a l'ICE durant 6 mesos. Varen ser 2 contractes de 6 mesos en 2 anys consecutius. Era un lloc de feina que coincidia amb el seu perfil professional. Les tasques eren enregistrar dades a l'ordinador, fer fotocòpies, enviar faxes, dur documents d'un servei a un altre i altres tasques d'auxiliar. La PL va fer entrenament a l'inici del contracte i cada vegada que li manaven tasques noves perquè les fes correctament.

La valoració de l'experiència no va ser gaire bona; tot i que na Joana arribava sempre puntual, tenia una actitud receptiva quan li manaven tasques noves i la relació amb els i les companyes de feina era bona, tenia dificultats per establir relació amb els altres i es varen detectar aspectes importants que calia millorar: les seves capacitats eren més baixes del que pensàvem; feia fotocòpies tortes i no se n'adonava que estaven mal fetes, algunes tasques d'enregistrar dades a l'ordinador no va arribar a saber fer-les ni amb l'entrenament diari de la PL, quan li explicaven les tasques que havia de fer ella deia que ho entenia, però després resultava que no havia entès res. Li costava molt acceptar que no sabia fer una tasca i quasi sempre ho atribuïa a factors externs. Les persones responsables de la feina no li deien que ho feia malament i, per tant, va tocar a la PL fer el retorn de com havia anat. Igualment, quan l'empresa parla amb l'usuari sobre com ha anat la feina, la PL també ho fa perquè és una de les tasques que tenim com a PL.

Quan va finalitzar el contracte ens vàrem reunir a l'oficina na Joana i la PL per parlar de l'experiència laboral. Parlàrem de les seves capacitats reals, de les feines que pot fer, de la seva actitud davant les crítiques i, sobretot, de la necessitat de fer un canvi de perfil professional. Tots aquests aspectes

exemplificats amb aquesta darrera feina i destacant també els aspectes positius. A tot això, hem d'afegir que ja patíem la crisi econòmica i els perfils professionals demandats començaven a canviar. Això va provocar la necessitat urgent d'un canvi de perfil si na Joana volia trobar feina.

La PL li va plantejar fer un curs de neteja que fèiem des de l'IMAS, a través del programa Ergon. Aprendria les tasques de neteja i possiblement fent el curs tendria més opcions de trobar feina. Cal dir que quan a nosaltres ens arriben ofertes de feina de neteja tenim en compte les persones que han fet l'esforç i han fet el curs i les prioritzam. Na Joana va acceptar, però no del tot convençuda. Tenia moltes dificultats en acceptar que les seves expectatives no eren reals i que les seves capacitats eren més limitades del que fins ara pensava.

Mentre no començava el curs i encara fèiem recerca de feina, la PL va proposar a na Joana que participàs en unes sessions de grup amb persones que es trobaven en la seva mateixa situació. Na Joana no va venir a cap d'aquestes sessions; de fet, a partir d'això, la PL va poder conèixer un aspecte importantíssim de na Joana que fins ara afectava el seu comportament i actitud, però que no s'havia expressat obertament: na Joana no acceptava la seva discapacitat. I aquest era el motiu pel qual no volia fer les sessions grupals; havia de compartir espai amb altres persones amb discapacitat amb qui ella comentava «no m'hi sent a gust». Tampoc no volia fer formació amb persones sense discapacitat perquè se n'adonava que ella no estava al mateix nivell i això la feia sentir molt malament. En una entrevista amb la PL i la seva mare, na Joana va expressar que no feia activitats fora de casa «perquè no em facin mal».

Ens trobàvem davant una persona amb una autoestima molt baixa, que no acceptava la seva discapacitat, ni les crítiques constructives, amb actitud a la defensiva sempre que s'equivocava, unes expectatives del futur professional irreal i, per tant, amb tots aquests aspectes no podíem avançar cap a una inserció laboral.

Vàrem fer una reunió amb na Joana, sa mare, la treballadora social de la nostra secció i la PL. En aquesta reunió vàrem parlar de:

- La no acceptació de la discapacitat i les seves conseqüències.
- L'actitud defensiva cada vegada que qualque cosa no li anava bé o s'equivocava.
- Les seves capacitats reals, destacant i potenciant tots els aspectes positius.
- La necessitat de fer un canvi de perfil professional i, per tant, de fer el curs de neteja del qual ella no estava convençuda.
- La necessitat d'anar a un psicòleg per treballar tots aquests aspectes tan importants que afecten el seu dia a dia i li impedeixen avançar com a persona.
- Fer alguna activitat d'oci i temps lliure, algun esport o qualsevol altra activitat que a ella li agradi, perquè havia de sortir de casa i relacionar-se amb altres persones.

Na Joana va començar aquest camí cap una millora personal i laboral fent el curs de neteja. A l'inici del curs encara era reticent a fer-lo perquè les seves expectatives eren molt altes i no volia treballar com a netejadora. Durant el curs, l'actitud de na Joana va canviar i veia la feina de netejadora com una possibilitat per a ella. La feina de les persones responsables del curs i de la PL va ser, entre d'altres, crear unes expectatives reals de les tasques que podia fer na Joana.

Fer aquest curs va confirmar que na Joana tenia una autoestima molt baixa ja que sofria molt quan s'equivocava o quan li passava alguna cosa que no era habitual. La relació amb els companys i companyes va ser bona, però no es va fer massa amb ningú. Segons ella «em va costar molt acabar el curs».

Paral·lelament al curs, vàrem redactar un informe del procés de na Joana al programa i del que s'havia detectat. Aquest informe es va fer arribar al metge de capçalera per concertar cita amb el psicòleg de la Unitat de Salut Mental. Na Joana era molt reticent a anar-hi, però va acceptar. Al cap de més o manco un mes li varen donar la primera cita i va acudir a totes de manera regular fins a dia d'avui que li han donat l'alta.

Mentrestant, na Joana es va apuntar al poliesportiu del seu poble a fer esport i després de 4 mesos hi segueix anant. Li agrada anar-hi i gaudeix fent esport sense desconfiar de la gent que hi va i sense pensar en què diran.

A més, li va sorgir una feina de 4 h setmanals a la perruqueria on ella acostuma a anar. Es tractava de rentar caps, agranar i altres tasques de neteja i servir cafès als i les clients. Tant na Joana com la PL varen valorar que havia d'acceptar aquesta oferta de feina perquè l'ajudaria a sentir-se millor, a sortir de casa i relacionar-se amb altres persones. Va treballar a la perruqueria durant 3 mesos i no li varen renovar el contracte per manca de feina. El contracte ha finalitzat el dia 14 de setembre d'aquest any, 2013.

Per na Joana ha estat una experiència positiva. Les tasques li han agradat, les ha après ràpidament, el contacte amb la gent ha estat bo i la relació amb la cap també.

Ara per ara, na Joana ha fet molts canvis:

- Ha anat al psicòleg fins que li han donat l'alta. Ha pogut treballar les dificultats per acceptar la seva discapacitat, la desconfiança que tenia amb la gent que l'envolta i li ha facilitat eines per afrontar aquestes pors i adquirir seguretat en ella mateixa.
- Segueix fent esport, una activitat que li agrada i que li vàrem recomanar tant nosaltres com el psicòleg. Està perdent la vergonya i s'ho passa bé!!!!
- Ha demanat a la PL per assistir a les sessions de grup de recerca de feina. Això significa que comença a viure amb normalitat la seva discapacitat.
- I pel que fa a la feina, esperam una **possible feina de netejadora el mes d'octubre**. Aquesta feina serà la recompensa a tot l'esforç i el procés que ha fet na Joana.